

Su Medeniyeti: İSLAM



Bilindiği gibi hayatın kaynağı ve canlıların temel yapı taşı sudur. Su tüm canlıların hayati önemde yararlandığı doğal bir kaynaktır.

Her ne kadar dünyanın dörtte üçü suyla kaplıysa da, bu suların %97'sini, insanlar tarafından kullanılması kolay olmayan tuzlu deniz suları teşkil eder. İçme ve kullanma amacıyla faydalanılan tatlı suların oranı ise % 3'tür. İşte bu yüzden, su kaynaklarının korunması, insanlık ve canlılar için büyük önem arz etmektedir.

Kur'ân-ı Kerim'de, insan ve diğer canlılar için suyun öneminden faydasından bahseden birçok ayet vardır. Su yönünden fakir bir coğrafyada yaşamış olan Hz. Peygamber de, özellikle suların ölçülü kullanımını, temiz tutulması gibi hususlarda insanlara ikazlarda bulunmak suretiyle, su kaynaklarının korunmasına verdiği önemi göstermiştir.

Doğal kaynaklı sular, dışarıdan bir müdahaleyle pislenmediği sürece hem temizdir, hem de temizleme vasıtasıdır. Kur'ân suyun temiz olarak indirildiğini (Furkan, 25/48) ve temizleme vasıtası kılındığını (Enfal, 8/11) bildirir. Allah maddi ve manevi kirlilerden arınıp temizlenenleri sever. (Tevbe, 9/108) İnsanlar maddi ve manevi kirlilerden daha çok su ile temizlenirler. Bilhassa Müslümanlar, hades denilen manevi kirlilik durumundan imkânları olduğu sürece mutlaka suyla abdest almak, gerektiğinde gusletmek suretiyle kurtulurlar. O halde, su kaynaklarının korunup temiz tutulması Müslümanlar için daha da önemli hale gelmektedir.

Suyun Canlılar İçin Önemi

Kur'ân'da, suyun önemi, üstün özellikleri ve büyük bir nimet oluşu gibi hususları dile getiren birçok ayet vardır. Onun, tüm yaşamın kaynağı olduğu şöyle ifade edilir. “İnkâr edenler, gökler ve yer bitişik iken onları ayırdığımızı ve her canlıyı sudan yarattığımızı görmezler mi? Hala inanmayacaklar mı?” (Enbiya 21/30) “ Bütün canlıları sudan yaratan Allah'tır.” (Nur, 24/45) Kur'ân bize şu gerçeği hatırlatmaktadır: İnsanlar yeryüzündeki doğal zenginliklerin koruyucularıdır, onların gerçek sahibi ve maliki ise, Yüce Allah'tır. Nitekim bir ayette şöyle buyrulur: “ Hiç içtiğiniz suyu düşündünüz mü? Siz mi onu bulutlardan indirdiniz, yoksa Biz miyiz onun yere inmesini sağlayan? (O tatlı su şeklinde iner ama) dileseydik onu yakacak kadar tuzlu ve acı da yapabilirdik. Öyleyse neden (Bize) şükretmiyorsunuz.” (Vakıa, 56/68-70)

Bu kadar hayati önemi haiz olan tatlı su kaynaklarının dünyadaki hacmi bellidir. Adil olan Allah, her şeyi belirli bir denge ve nizamda yaratmış olduğu için, tatlı sular da dünya da belli bir oranda ve yeterli miktarda bulunmaktadır. İnsanların yanlış kullanımı ve tahribi olmadığı müddetçe, denge ve intizam bozulmayacak ve canlıların yaşamı devam edecektir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: “ (Allah’ın buyruklarını umursamaz hale gelen şu) insanların kendi elleriyle yapıp-ettikleri sonucunda, karada ve denizde çürüme ve bozulma başladı. Bu şekilde, (Allah) belki (doğru yola) geri dönerler diye, yaptıklarının bazı (kötü) sonuçlarını onlara tattıracaktır.” (Rum, 30/41)

Hz. Peygamber'in sünnetinde çevre konusundaki önemli bir prensip 'çevreye zararlı olmamak ve zararlı olan şeylerin ortadan kaldırılmasıdır.' Özellikle insanlara zarar veren şeylerin ortadan kaldırılması tavsiyesi, hatta bunun imanın bir gereği ve kişi için bir sadaka olarak sunulması, çevreye zarar vermemeye ne derece önem verildiğini gösterir. Bu hadislerle göre 'her Müslüman gücü nispetinde çevreye zarar verici şeyleri bertaraf etmekle görevlidir.'

Dünyada Su Sıkıntısının Sebepleri

1. Her ülkenin su kaynaklarının sınırlı olması.
2. Nüfus artışının su ihtiyacını artırmasıdır.
3. Su kaynaklarının lağımlar, ziraat alanlarında kullanılan kimyevi maddeler ve sanayi artıklarıyla kirlenmesidir.

Su Sıkıntısına Karşı Alınabilecek Tedbirler

1. Su Kaynaklarının Korunması

Hz. Peygamber, suyun tasarrufu kullanımını ve temizliğinin korunması hususunda bazı tavsiyelerde bulunmuş, özellikle onun pislikten korunmasını emretmiştir. Bir hadisinde lanetlenen üç davranıştan uzak durulmasını ister. Bunlar; su kaynaklarının yakınına, yollara ve insanların gölgelenme yerlerine abdest bozmaktır. Dinimizde her halükarda suların temiz tutulması esastır. Bilindiği gibi su, tabii temizlik aracıdır. O kirletilince eşyanın ve insanın temizlenmesi nasıl mümkün olacaktır!

SU
DEĞERLİDİR

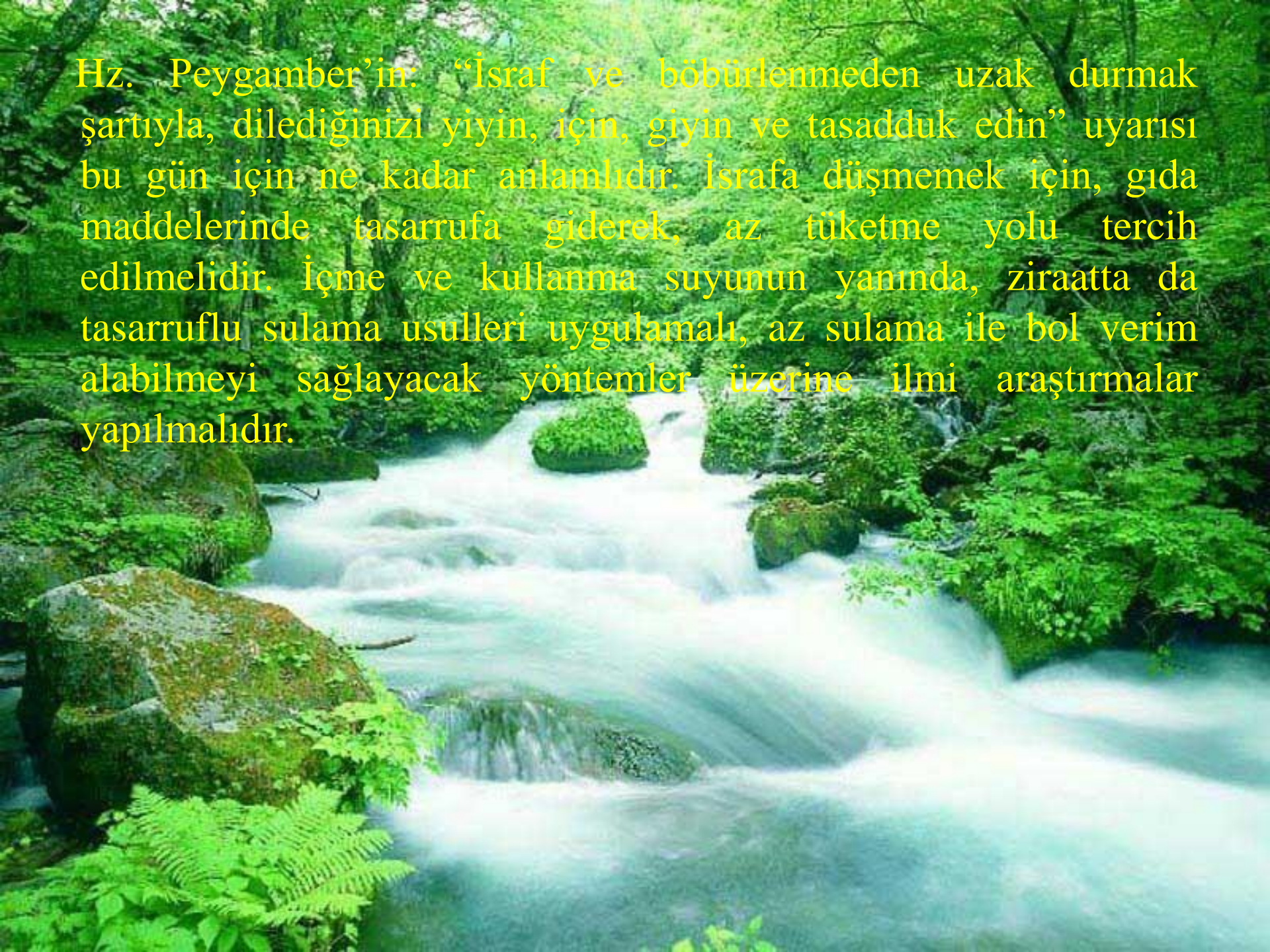


SU
HAYATTIR
Akıp Gitmesin

2. Suyun Ölçülü ve Verimli Kullanılması

İslam'ın çevre konusundaki önemli bir ilkesi, nimetleri aşırı tüketmeyi, yani israf ve savurganlığı yasaklamasıdır. Dünyamızın sahip olduğu kaynakların sınırlı olduğunu, bugün her zamankinden daha iyi biliyoruz. Savurganlık ve aşırı tüketim, sadece bizi değil, gelecek nesilleri de etkileyecektir. Bu yüzden, bilinçli ve duyarlı olmak zorundayız. İslam, doğal çevreden faydalanmaya izin verir, ama bu, onun gereksiz kullanımına yol açmamalıdır.

Hız. Peygamber'in: "İsraf ve b b rlenmeden uzak durmak şartıyla, dilediğinizi yiyin, için, giyin ve tasadduk edin" uyarısı bu gün için ne kadar anlamlıdır. İsrafa düşmemek için, gıda maddelerinde tasarrufa giderek, az tüketme yolu tercih edilmelidir. İçme ve kullanma suyunun yanında, ziraatta da tasarruflu sulama usulleri uygulamalı, az sulama ile bol verim alabilmeyi sağlayacak yöntemler üzerine ilmi araştırmalar yapılmalıdır.



Hz. Peygamber kendisi suyu oldukça iktisatlı kullandığı gibi ümmetine de bu konuda dikkatli olmalarını tavsiye etmiş, akmakta olan bir nehir kenarında bile olursa, suyun israf edilmemesini istemiştir. Öyle ki, onun bir litreden az bir suyla abdest, üç-dört litrelik bir suyla da gusül abdesti aldığı görülmektedir.



3. Su Kaynaklarına Yönelik İyileştirme Çalışmaları



Atıl su kaynaklarımızın değerlendirilmesi, mevcut kaynakların da daha randımanlı kullanılması için projeler geliştirilmelidir. Mesela ziraatta ‘yağmurlama’ ve ‘damla sulama’ sistemleriyle, su daha randımanlı kullanılmaktadır. Ama bu sistemlerde, borulardaki su basınçla iletiildiğinden ek bir enerjiye ihtiyaç duyulmakta, bu da ürünün maliyetini artırmaktadır. Vergide bu maliyet yükü dikkate alınarak üretici desteklenebilir. Nitekim Hz Peygamber : “ Yağmur veya pınar sularıyla sulanan yahut kökleriyle civarındaki suyu bulunduğu için sulama ihtiyacı duymadan mahsullerde öşür, dolap ve büyük kovalarla taşıma su (yani emek) ile sulanan mahsullerde ise yarım öşür vardır.” buyurmuştur.



Dinimizde ve Kùltürümüzde Su Hayrının Önemi

Hz. Peygamber'in tüm canlıların su ihtiyacının giderilmesini teşvik edici hadisleri vardır. Bunlardan birisi, susamış bir köpeğe kuyudan su içiren adamın/kadının bağışlanmasına dairdir. Sa'd b. Ubade, ölen annesi adına hayır yapmayı Hz. Peygamber'e sorduğunda "evet yap" cevabını alınca, "Ya Rasulullah, hangi hayır daha iyidir" diye sormuş, o da "su hayrı" cevabını vermiştir. Bunun üzerine Sa'd, Medine'de bir çeşme yaptırmış, o çeşme uzun süre insanlara hizmet etmiştir. Yine, mümin öldükten sonra da sevap kazandırmaya devam edecek işlerin sayıldığı bir rivayette "kanal açarak su getirmesi" de zikredilmektedir.

Dilimizde, bilhassa küçüklerin büyüklere içme suyu vermesi üzerine söylenen “su gibi aziz ol” şeklindeki dua cümlesi, hem suyun önemini çok güzel ifade etmekte, hem de kültürümüzde bu nimete ne kadar büyük değer verildiğini göstermektedir. Ayrıca ecdadımızdan su alanında zengin bir maddi miras devralmış bulunuyoruz. Bu gün, birçok şehrimizde, suyun taşınması, depolanmasını ve dağıtılmasını sağlayan; su kemeri, sarnıç, maksim ve su terazisi gibi yapılar ile suyu insanların istifadesine sunan çeşme, sebil, şadırvan gibi eserlerimizden hala ayakta kalarak hizmet verenler mevcuttur. Bunlar, medeniyetimize, adeta bir “**su medeniyeti**” damgası vuracak derecede önemli eserlerimizdir.



SONUÇ ✓

- ✓ İnsanlara, dinimizin bu konuya verdiği önem anlatılarak, onların su kullanımı ve su kaynaklarını koruma hususunda bilinçli hale gelmelerini sağlanmalıdır.
- ✓ Özellikle ailede ve okulda, genç nesillere, çevreye duyarlılık, su ve enerji tasarrufu konularında sürekli eğitim vermeye çalışılmalıdır.
- ✓ Yöneticiler ve ilgili kurumlar da, küresel ısınmayı artırıcı faaliyetleri takipte gerekli hassasiyeti göstermelidir.
- ✓ Kur'ân ve Sünnet'in, suyun hayatın temeli olduğuyla ilgili vurguları, Müslümanlara bir takım görev ve sorumluluklar yüklemektedir. Mevcut su kaynaklarının en güzel şekilde korunması, bu kaynakları kirletecek ve suyun temizliğini ve niteliğini bozacak her tür tutum ve eylemin engellenmesi, bunların başında gelir. Ayrıca suyun kullanımında kesinlikle savurgan ve sorumsuz bir tutum içinde olunmamalıdır.
- ✓ Bütün kaynaklarımızı azami derecede rasyonel ve verimli kullanmaya çalışmalıyız.
- ✓ Dinimizin ve kültürümüzün ortaya koyduğu 'su medeniyetine' sahip çıkarak, onu daha da geliştirmeli ve sonraki nesillere aktarmalıyız.



“ Suyu deve gibi bir solukta içmeyin. İki-üç solukta (dinlene dinlene) için. Su içerken besmele çekin. Bitirince de Allah’a hamdedin.”

Tirmizi, Eşribe 13, (1186)

“ Öncelik hakkı sağındır, sonra da onun sağı(ndan devam etsin)!”

Buhari, Hibe, 4

“ Bir cemaate içecek dağıtan en son içer”

Ebu Davud, Eşribe 19

“ Kapların ağızlarını örtün, dağarcık (ve tulukların) ağızını bağlayın”

Buhari, Eşribe, 22



BİR damlada
sen
kurtar

Dinlediğiniz İçin Teşekkürler

Prof. Dr. Talat SAKALLI